

**OIKEUSKANSLERINVIRASTON
TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2021 – 2024
SEKÄ TULOSSUUNNITELMA VUODELLE 2020**

SISÄLLYSLUETTELO

I OIKEUSKANSLERINVIRASTON TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA	
VUOSILLE 2021 – 2024	4
1 Oikeuskanslerin ja oikeuskanslerinviraston tehtävät.....	4
2 Oikeuskanslerin ja oikeuskanslerinviraston missio, visio, strategia ja arvot	5
3 Toimintaympäristön muutokset.....	6
4 Päätoimintalinjat	7
4.1 Ratkaisutoiminta	7
4.1.1 Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston virkatoimien lainmukaisuuden valvonta... 8	
4.1.2 Julkista tehtävää hoitavien toiminnan valvonta	9
4.1.3 Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäynti- avustajien toiminnan valvonta	9
4.1.4 Oikeuskanslerin kertomus	10
4.2 Ratkaisutoiminnan tuki	10
4.2.1 Yleishallinto.....	10
4.2.2 Henkilöstö- ja taloushallinto	10
4.2.3 Tietohallinto.....	11
4.2.4 Virasto- ja toimistopalvelut	11
5 Kehittämishankkeet	12
II OIKEUSKANSLERINVIRASTON TULOSSUUNNITELMA VUODELLE 2020	13
1 Ratkaisutoiminnan tulostavoitteet	13
1.1 Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston virkatoimien lainmukaisuuden valvonta	13
1.2 Julkista tehtävää hoitavien toiminnan valvonta.....	13
1.3 Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toiminnan valvonta	14
1.4 Oikeuskanslerin kertomus	15
2 Ratkaisutoiminnan tuen tulostavoitteet.....	15
2.1 Yleishallinto.....	15
2.2 Henkilöstö- ja taloushallinto.....	15
2.3 Tietohallinto.....	16
2.4 Virasto- ja toimistopalvelut	17
III OIKEUSKANSLERINVIRASTON TOIMINTAEDELLYTYKSET	18
1 Lainsäädäntö.....	18
2 Organisaatio.....	18
2.1 Hallinnollinen johtaminen	18
2.2 Toiminnallinen ohjaaminen	19
3 Henkilöstö	19
4 Ulkoistetut tehtävät	20
5 Toimitilat	20
6 Kalusto	20
7 Tietojärjestelmät	21
8 Määrärahat.....	21

I OIKEUSKANSLERINVIRASTON TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2021 – 2024

1 Oikeuskanslerin ja oikeuskanslerinviraston tehtävät

Perustuslain 108 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerin tehtävänä on valvoa valtioneuvoston ja tasavallan presidentin virkatointen lainmukaisuutta. Valtioneuvoston ja tasavallan presidentin virkatointien lainmukaisuuden valvontaan liittyviä säännöksiä on perustuslain 111 §:n 2 momentissa ja 112, 113 ja 115 §:ssä sekä valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 2 §:ssä.

Perustuslain 108 §:n 2 momentin mukaan oikeuskanslerin on pyydettäessä annettava presidentille, valtioneuvostolle ja ministeriöille tietoja ja lausuntoja oikeudellisista kysymyksistä.

Perustuslain 108 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerin tulee valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Julkista tehtävää hoitavien laillisuusvalvonnasta säädetään perustuslain 110 §:n 1 momentissa ja 111 §:n 1 momentissa sekä valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 3 §:ssä. Tuomioistuinten laillisuusvalvonnasta säädetään lisäksi perustuslain 110 §:n 1 momentissa ja valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 3 §:n 3 momentissa.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 1 §:n 2 momentin mukaan oikeuskansleri valvoo asianajajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toimintaa niin kuin asianajajista annetussa laissa ja luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa säädetään. Oikeuskanslerin roolista asianajajien toiminnan valvonnassa säädetään asianajajista annetun lain 6 §:n 3 momentissa, 7 c §:n 1 momentissa ja 10 §:ssä. Valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetun lain 8 §:n 2 momentin mukaan julkinen oikeusavustaja on asianajajayhdistyksen valvonnan alainen niin kuin asianajajista annetussa laissa säädetään asianajajasta. Oikeuskanslerin roolista luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonnassa säädetään luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 9 ja 10 §:ssä, 14 §:n 1 momentissa, 25 §:ssä sekä 28 §:n 4 momentissa.

Perustuslain 108 §:n 3 momentin mukaan oikeuskansleri antaa joka vuodelta kertomuksen virkatoimistaan ja lain noudattamista koskevista havainnoistaan eduskunnalle ja valtioneuvostolle.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 12 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerinviraston tehtävänä on oikeuskanslerin ratkaistavaksi kuuluvien asioiden valmistelu ja muiden oikeuskanslerin toimialaan kuuluvien tehtävien suorittaminen.

Uusi laki syyttäjälaitoksesta (32/2019) on tullut voimaan 1.10.2019. Laissa on säädetty oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtäväksi syyttää valtakunnansyyttäjää ja apulaisvaltakunnansyyttäjää virkarikoksesta ja lisäksi säädetty oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen tehtäväksi käsitellä kaikki muita syyttäjiä koskevat virkarikosasiat, joissa asioissa syyttäjänä on oikeuskansleri tai oikeusasiamies tai oikeuskanslerin tai oikeusasiamiehen määräämä syyttäjä. Oi-

oikeuskansleri ja oikeusasiamies ovat sopineet valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta annetun lain 3 §:n perusteella, että poliisin ilmoitukset syyttäjien mahdollisista virkarikosasioista toimitetaan ensisijaisesti valtioneuvoston oikeuskanslerille.

2 Oikeuskanslerin ja oikeuskanslerinviraston missio, visio, strategia ja arvot

Oikeuskanslerin perustehtävänä (missio) on turvata valtiojärjestyksen ja valtiosäännön perusperiaatteiden ja erityisesti perustuslain 2 §:ssä säädetyn kansanvaltaisuuden ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumista. Perustuslain 108 §:n 1 momentin mukaan oikeuskansleri valvoo tehtäväänsä hoitaessaan perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Suomen valtiosääntö turvaa perustuslain 1 §:n 2 momentin ihmisarvon loukkaamattomuuden ja yksilön vapauden ja oikeudet sekä edistää oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa.

Kansanvaltaan sisältyy valtiosäännön mukaan yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen. Valtiojärjestyksen perusteisiin kuuluu myös perustuslain 3 §:ssä säädetty valtiollisten tehtävien jako ja parlamentarismien periaate.

Oikeusvaltioperiaatteen mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Yhdenvertaisuus ja osallistumisoikeudet perus- ja ihmisoikeuksina ovat keskeisessä asemassa edistettäessä oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa.

Oikeuskanslerin harjoittama ylin laillisuusvalvonta osaltaan edistää luottamusta valtiojärjestyksen ja valtiosäännön perusperiaatteiden ja erityisesti kansanvaltaisen oikeusvaltion toteutumiseen.

Oikeuskanslerin tavoitetilana (visio) on, että oikeuskanslerin harjoittama laillisuusvalvonta on vaikuttavaa, asiantuntevaa, riippumatonta ja joutuisaa.

Oikeuskanslerin etenemistienä tavoitetilaa kohti (strategia) on, että oikeuskanslerin harjoittamassa laillisuusvalvonnassa oikeuskanslerin eri toimintamuotoja (valtioneuvostovalvonta, kanteluiden käsittely, tarkastustoiminta, omat aloitteet ja asianajajavalvonta) käytetään ja yhdistellään tehokkaalla ja vaikuttavalla tavalla. Tässä on myös oikeuskanslerin toiminnan vahvuus.

Oikeuskanslerinviraston arvoperustan muodostavat valtionhallinnon yhteisen arvoperustan mukaisesti toiminnan tuloksellisuus, avoimuus, laatu ja vahva asiantuntemus, luottamus, palveluperiaate, puolueettomuus ja riippumattomuus, tasa-arvo sekä vastuullisuus.

3 Toimintaympäristön muutokset

Toimintaympäristön muutokset aiheuttavat uusia tarpeita ja odotuksia laillisuusvalvonnalle. Oikeudellisessa kehityksessä keskeisiä teemoja ovat kansainvälistyminen, oikeusvaltion turvaaminen, digitalisaatio sekä ilmastonmuutos ja muut ympäristökysymykset. Nämä teemat tulee ottaa huomioon sekä oikeuskanslerin harjoittamassa laillisuusvalvonnassa että oikeuskanslerinviraston omassa toiminnassa.

Kansainvälistymisessä on kyse muun muassa Euroopan unionin oikeudesta, kansainvälisistä sopimuksista ja kansallisesta lainsäädännöstä muodostuvan oikeusjärjestyksen kattavuudesta, johdonmukaisuudesta ja selkeydestä.

Oikeusvaltion turvaaminen on laillisuusvalvonnan ydintehtäviä. Se on jatkuvaa työtä, johon kohdistuu nykyisessä toimintaympäristössä osaksi uudenlaisia tarpeita. Tämä on näkynyt myös Euroopan unionissa. Laillisuusvalvonnan tehtävänä on tukea viranomaistoiminnan lainmukaisuutta, tuomioistuinten riippumattomuutta ja tuomioistuineläytöksen asemaa oikeusvaltion ylläpitäjänä ja takaajana.

Rakenteellisen laillisuusvalvonnan näkökulmasta keskeisenä nykyisessä toimintaympäristössä näyttäytyy mm. kuntien taloudellisen aseman eriytyminen ja mahdollinen kuntien tehtävienkin eriytyminen. Ennakoitavissa myös on, että sosiaaliturvaa sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevat uudistushankkeet tulevat olemaan suunnittelukaudella oikeuskanslerin säädösvalvonnassa keskeisellä sijalla.

Digitalisaatioon liittyvät muun muassa julkisuusperiaatteen ja tietosuojan tasapainottaminen, tietosuoja toisaalta yksityisyyden suojan osana ja toisaalta tietojen omistajuuteen liittyen, digitaalisuuden vaikutus palvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen sekä digitaalisen hallinnon oikeusperiaatteet esimerkiksi tietokoneavusteisessa tai automatisoidussa päätöksenteossa. Automatisoitu päätöksenteko voi perustua ennakolta ohjelmoituihin päätöksentekosääntelyyn tai tekoälyn käyttöön ja näissä kummassakin on omat, osaksi erilaiset oikeudelliset reunaehdot. Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus ja sitä täydentävä kansallinen lainsäädäntö otetaan huomioon oikeuskanslerinviraston omassa toiminnassa ja niiden soveltamisesta viranomaisissa tulee todennäköisesti myös kanteluita.

Ilmastonmuutoksen torjunta on noussut keskeiseksi kansainvälisen ja kansallisen sääntelyn kohteeksi ja toiminnaksi, jossa tulevien sukupolvien oikeudet ja toimintamahdollisuudet pyritään ottamaan huomioon. Tämä muodostaa uudenlaisen haasteen oikeusvaltioperiaatteen ja monien perustavanlaatuisten oikeudellisten periaatteiden, esimerkiksi suhteellisuusperiaatteen ja osallistumisoikeuksien, toteutumiselle. Toisaalta hyvin toimiva oikeusvaltio on avain ilmastonmuutoksen torjunnassa.

Saapuvien kanteluiden määrä vaikuttaa merkittävässä määrin oikeuskanslerinviraston kokonaisyömmäärään. Kantelumäärien kehitystä suunnittelujaksolla on vaikea ennakoida. Määrään saatavat vaikuttaa muun ohella edellä kerrotut tekijät ja siinä saattaa olla merkittäviäkin vaihteluita. Valtioneuvoston yleisistunnossa käsiteltävien asioiden määrä lisääntyy vaalikauden loppua kohti.

Asianajajien valvontaan liittyvien asioiden määrä on ollut viime vuosina kasvussa. Osaltaan tähän on vaikuttanut se, että valvonnan piiriin ovat vuoden 2013 alusta kuuluneet myös luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat. Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain soveltamisalaan on lisäksi liittynyt oikeuskansleriakin työllistänyttä tulkinnanvaraisuutta. Oikeuskansleri on tämän vuoksi tehnyt vuonna 2017 oikeusministeriölle aloitteen, joka voi johtaa lainmuutoksiin suunnittelukaudella.

Lausuntokierros ylimpien laillisuusvalvojien tehtävienjakoa selvittäneen työryhmän ehdotuksista päättyi syyskuussa 2019. Työryhmän ehdotukset saivat lausunnoissa pääosin myönteisen palautteen. Tuomioistuinten laillisuusvalvonnan järjestämisestä oli eriäviä näkemyksiä. Jatkovalmistelun linjaukset lausuntopalautteen pohjalta ovat oikeusministeriössä valmisteltavana. Kun valtioneuvostovalvonta ja sen osana oleva ennakkollinen säädösvalvonta kuuluu oikeuskanslerin erityistehtäviin, kaikessa oikeuskanslerin harjoittamassa laillisuusvalvonnassa painottuvat ennakkollisuus ja rakenteelliset näkökohdat.

4 Päätoimintalinjat

4.1 Ratkaisutoiminta

Oikeuskanslerin tehtäviin kuuluvat sekä tasavallan presidentin ja valtioneuvoston virkatointen lainmukaisuuden valvonta että viranomaisten ja muiden julkista tehtävää hoitavien laillisuusvalvonta. Säännönmukainen ennakkollinen laillisuusvalvonta kohdistuu tasavallan presidentin ja valtioneuvoston hallitusasioihin sekä niihin liittyen välillisesti lainsäädäntövallan käyttöön (hallituksen lakiesitykset, lakien vahvistaminen ja asetuksenanto). Hallintoasioihin ja tuomiovallan käyttöön kohdistuu ainoastaan jälkikäteistä laillisuusvalvontaa.

Perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen valvonnassa kiinnitetään erityistä huomiota perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen rakenteellisiin esteisiin ja mahdollisuuksiin, perus- ja ihmisoikeuksien keskinäiseen tasapainoon, yhdenvertaisuuteen, osallistumisoikeuksiin, henkilötietojen suojaan ja julkisuuteen, vastuuseen ympäristöstä sekä digitaalisen hallinnon oikeusperiaatteisiin.

Perus- ja ihmisoikeuksien edistämisessä oikeuskanslerin keskeiset yhteistyökumppanit ovat kansallisesti Ihmisoikeuskeskus, erityisvaltuutetut ja kansalaisjärjestöt sekä Euroopan unionin tasolla Euroopan unionin perusoikeusvirasto FRA. Esillä on ollut myös ylimpien laillisuusvalvojien mahdollisuus toimia sivuväliintulijana Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen antaessa neuvoo-antavia lausuntoja kansallisten ylimpien tuomioistuinten pyynnöstä. Oikeuskanslerinvirasto on edustettuna Ihmisoikeuskeskuksen ihmisoikeusvaltuuskunnassa ja valtioneuvoston perus- ja ihmisoikeusyhteyshenkilöiden verkostossa. Ihmisoikeusvaltuuskunnan ylimpiä laillisuusvalvojia ja erityisvaltuutettuja edustavat jäsenet muodostavat keskenään säännöllisesti kokoontuvan yhteistyöverkoston. Valtioneuvoston perus- ja ihmisoikeusyhteyshenkilöiden verkosto muun muassa seuraa kansallisen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman toimeenpanoa.

Oikeuskanslerinvirasto osallistuu Eurooppalaisen oikeusasiamiesten verkoston ja Kansainvälisen oikeusasiamiesinstituutin toimintaan. Lisäksi oikeuskanslerinvirasto kehittää ja vahvistaa

edelleen yhteistyötä muun muassa kansainvälisten ja ulkomaisten lainsäädännön laatua ja perustuslainmukaisuutta valvovien riippumattomien toimijoiden samoin kuin oikeuslaitoksen ja oikeudenhoidon valvonnan toimijoiden kanssa. Kansainvälisessä toiminnassa pyritään verkostoitumaan ja muodostamaan uusia yhteyksiä tulevien sukupolvien oikeuksia valvoviin toimijoihin.

4.1.1 Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston virkatointen lainmukaisuuden valvonta

Oikeuskansleri on läsnä valtioneuvoston istunnoissa, esiteltäessä asioita tasavallan presidentille valtioneuvostossa sekä hallituksen neuvotteluissa ja hallituksen iltakouluissa/strategiaistunnoissa. Oikeuskansleri on läsnä myös valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan istunnossa silloin, kun raha-asiainvaliokunnan istunto ja valtioneuvoston yleisistunto pidetään peräkkäin. Muihin valtioneuvoston ministerivaliokuntien kokouksiin oikeuskansleri osallistuu yleensä vain pyydettyessä.

Oikeuskanslerinvirasto on edustettuna EU-asioiden komiteassa, komitean oikeudelliset kysymykset –jaostossa ja EU-koordinaattoreiden kokouksessa. EU-asioiden joukosta pyritään tunnistamaan jo varhaisessa vaiheessa asiat, joilla voi olla merkittävää vaikutusta perus- ja ihmisoikeuksiin tai muihin valtiosääntöisiin kysymyksiin.

Esittelylistat valtioneuvoston yleisistuntoon ja esittelyyn tasavallan presidentille tarkastetaan valtioneuvoston päätöksentekomenettelyn aikataulutuksen mukaisesti.

Tasavallan presidentin, valtioneuvoston ja ministeriöiden perustuslain 108 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin tieto- ja lausuntopyyntöihin vastataan joutuisasti. Ministeriön alaisten virastojen ohjaus kuuluu asianomaisen ministeriön tehtäviin. Ministeriön alaisten virastojen tieto- ja lausuntopyyntöihin vastaaminen ei sisälly oikeuskanslerin perustuslain 108 §:n 2 momentissa säädettyyn tehtävään antaa pyydettyä tietoa ja lausuntoja oikeudellisista kysymyksistä.

Perustuslain 108 sekä 111 ja 112 §:n mukaiseen valtioneuvoston toiminnan valvontaan ja oikeudellisten tietojen antamiseen kuuluu erityisenä osa-alueena ennakollinen säädösvalvonta. Se on yksi oikeuskanslerin laillisuusvalvonnan erikoistumisalue ja painopiste.

Ennakollisen säädösvalvonnan työvaiheita ovat lausunnon antaminen, säädösehdotuksen ennakollinen tarkastus valmistelun loppuvaiheessa, valtioneuvoston yleisistunnon esittelylistan tarkastus ja eduskunnan asiantuntijakuuleminen. Säädösehdotusten laillisuusvalvonnassa huomiioon otettavia näkökohtia ovat perustuslainmukaisuus, kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet, Euroopan unionin oikeuden velvoitteet, valmisteluprosessi (erityisesti kuuleminen ja osallisuuden toteutuminen), eduskunnan tiedonsaantioikeus, oikeusjärjestyksen johdonmukaisuus sekä lainvalmisteluohjeiden noudattaminen. Oikeuskanslerin tuomioistuimiin, hallintoon ja muihin julkisia tehtäviä hoitaviin sekä asianajajiin, julkisiin oikeusavustajiin ja luvan saaneisiin oikeudenkäyntiasiamiehiin kohdistuvan valvonnan eri keinoin tuottama tieto ja näkökulma on tarkoitus yhdistää tehokkaasti ennakolliseen säädösvalvontaan ja muuhun valtioneuvostovalvontaan. Näin laillisuusvalvonta muodostaa mahdollisimman vaikuttavan kokonaisuuden.

Valtioneuvoston kanslian istuntoyksikköön, oikeusministeriön lainvalmisteluosaston laintarkastusyksikköön, ulkoministeriön oikeuspalveluun ja lainsäädännön arviointineuvostoon ylläpidetään hyviä yhteistyösuhteita.

4.1.2 Julkista tehtävää hoitavien toiminnan valvonta

Oikeuskanslerin harjoittamassa julkista tehtävää hoitavien laillisuusvalvonnassa painottuu rakenteellinen näkökulma perus- ja ihmisoikeuksien ja muiden oikeuksien proaktiiviseen toteuttamiseen. Tämä tarkoittaa viranomaistoiminnan lainmukaisuuden ohella laajempaa näkökulmaa, jossa tarkastellaan muun muassa lainsäädännön johdonmukaisuuteen, hallinnon järjestämiseen ja ohjaukseen, resursseihin, tietojärjestelmiin ja valvontajärjestelyihin sisältyviä sekä yleensä kaikkiin viime kädessä perustuslaissa tarkoitettua ylimmän hallitusvallan vastuulla ja vaikutuspiirissä olevia seikkoja.

Päätettäessä kantelun aiheuttamista toimenpiteistä hyödynnetään valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain suoma laillisuusvalvonnallista liikkumavaraa. Päätökset siitä, että kanteluasiat eivät edellytä selvittämistoimia, tehdään viivytyksettä ja selvittämistoimia edellyttävät kanteluasiat ratkaistaan joutuisasti. Myös muut laillisuusvalvonta-asiat käsitellään joutuisasti.

Mediaseurannan kautta ja muiden tehtävien hoidon yhteydessä ilmenneet merkittävät julkista tehtävää hoitavien toiminnan lain ja hyvän hallintotavan mukaisuutta sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista koskevat kysymykset otetaan tarvittaessa omina aloitteina käsiteltäviksi.

Tarkastustoiminnan teemoittamisella lisätään tarkastusten vaikuttavuutta ja niiden yhteyksiä oikeuskanslerin harjoittamaan muuhun laillisuusvalvontaan valtioneuvostovalvonta mukaan lukien. Tarkastuskohteiden valinnassa otetaan huomioon erityisesti rakenteelliset näkökohdat. Tarkastukset voivat olla alaltaan horisontaalisia tai vertikaalisia ja ajalliselta ulottuvuudeltaan tietynhetkiseen tilanteeseen tai pitempiaikaiseen kehitykseen liittyviä. Kohteiden valinnassa otetaan huomioon erityisesti haavoittuvat henkilöryhmät. Tarkastustoimintaan sisällytetään säännönmukaisesti hallinnonalojen sisäisten laillisuusvalvontajärjestelmien toimivuuden tarkastaminen. Hallinnonalan sisäisen laillisuusvalvontajärjestelmän toimivuus on edellytys sille, että valtioneuvoston oikeuskanslerista annetussa laissa säädettyä mahdollisuutta siirtää oikeuskanslerille tehty kantelu toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi voidaan hyödyntää.

Eduskunnan oikeusasiamiehen ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian kanssa tehdään yhteistyötä tarkastustoiminnan ja omien aloitteiden päällekkäisyyksien välttämiseksi.

4.1.3 Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toiminnan valvonta

Asianajajien toiminnan valvonta kuuluu ensisijaisesti Suomen Asianajajaliitolle. Oikeuskansleri valvoo lähinnä Suomen Asianajajaliiton valvontajärjestelmän toimivuutta valvomalla Suomen Asianajajaliiton yhteydessä toimivan valvontalautakunnan toimintaa ja tarkastamalla sen tekemät päätökset valvonta- ja palkkiorita-asioissa. Asianajajien ja muiden oikeudenkäyntiavustajien toiminnan asianmukaisuus on osa oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä.

Jos asianajajan, julkisen oikeusavustajan tai luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan toiminnasta kannellaan suoraan oikeuskanslerille, muut kuin selvästi perusteettomat kantelut siirretään Suo-

men Asianajajaliiton yhteydessä toimivan valvontalautakunnan käsiteltäviksi. Suomen Asianajajaliiton yhteydessä toimivan valvontalautakunnan valvonta-asioissa tekemät päätökset tarkastetaan joutuisasti niin, että tarvittaessa ehditään valittaa päätöksestä sille säädetyn määräajan kuluessa. Jos asianajajan toiminnasta kannellaan oikeuskanslerille sen jälkeen, kun Suomen Asianajajaliiton yhteydessä toimiva valvontalautakunta on jo ratkaissut asian, oikeuskansleri selvittää lähinnä julkista tehtävää hoitavan valvontalautakunnan menettelyn lainmukaisuuden.

4.1.4 Oikeuskanslerin kertomus

Perustuslain mukaan oikeuskanslerin tulee vuosittain antaa kertomus toiminnastaan ja lain noudattamista koskevista havainnoistaan eduskunnalle ja valtioneuvostolle. Kertomuksessa annetaan kuva oikeusvaltion tilasta sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta oikeuskanslerin toiminnan näkökulmasta. Oikeuskanslerin kertomuksessa nostetaan esiin vuosittain vaihtuvia, ajankohtaisia teemakokonaisuuksia. Teemat valikoidaan vuoden aikana tehtyjen havaintojen, annettujen lausuntojen jne. perusteella.

Ratkaisuista tiedottamalla ja muulla viestinnällä tuetaan laillisuusvalvontaa ja edistetään hyvän hallintotavan sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. Viestinnällä tehdään oikeuskanslerin toimintaa tunnetuksi kansallisesti ja kansainvälisesti.

4.2 Ratkaisutoiminnan tuki

4.2.1 Yleishallinto

Viraston toiminta on organisoitu oikeuskanslerin ja oikeuskanslerinviraston tehtävien tehokasta suorittamista tukeväksi. Suunnittelukaudella korostuu uuden asianhallintajärjestelmän mukanaan tuomien uusien toimintatapojen kehittäminen ja omaksuminen.

4.2.2 Henkilöstö- ja taloushallinto

Toiminnan ja talouden suunnittelulla ohjataan viraston voimavarojen käyttöä. Viraston johdolle tuotetaan henkilöstöön ja talouteen liittyvää tietoa toiminnan ohjausta ja päätöksentekoa varten.

Henkilöstösuunnittelulla ohjataan viraston henkilöstövoimavarojen käyttöä ja varmistutaan siitä, että viraston käytettävissä on sen tehtävien suorittamiseksi riittävä asiantuntemus. Henkilöstöhallinnollisilla linjauksilla tuetaan viraston tehtävien suorittamista ja varmistetaan viraston henkilöstöön kuuluvien yhdenvertainen kohtelu. Henkilöstön työterveydestä ja motivoinnista sekä työyhteisön hyvästä ilmapiiristä ja turvallisuudesta huolehditaan.

Henkilöstö- ja taloushallinto vastaavat osaltaan viraston lakisääteisten velvoitteiden täyttämisestä.

4.2.3 Tietohallinto

Kirjaamo- ja arkistotoiminnot

Kirjaamo- ja arkistotoiminnoissa edistetään hyvän tiedonhallintatavan ja tietoturvallisuuden toteutumista. Kirjaamo hoitaa osaltaan viraston asiakaspalvelu-, tietopalvelu- ja neuvontatehtäviä.

Kirjaamo- ja arkistotoiminnot vastaavat osaltaan viraston lakisääteisten velvoitteiden täyttämisestä.

Tietojärjestelmät

Virasto liittyy toiminnassaan tarvitsemiinsa kustannustehokkaisiin ja tietoturvallisiin toiminnallisiin ja hallinnollisiin tietojärjestelmiin. Hankinnoissa otetaan huomioon valmiudet etätöiden tekemiseen.

Tietopalvelut

Valtioneuvoston yhteisten tietopalvelujen käyttöä tehostetaan siten, että ratkaisutoiminnassa ovat helposti käytettävissä kattavat ja ajantasaiset tietolähteet. Tiedon hallintaa ja tietolähteiden käyttöä tuetaan. Osana tietopalvelua hoidetaan ulkoisiin tietopyyntöihin liittyviä tehtäviä.

Viestintä

Viraston viestintä tukee viraston strategian toimeenpanoa ja tavoitteiden saavuttamista. Viraston viestintää ohjaavat arvot ovat valtionhallinnon viestintäsuosituksen mukaisesti avoimuus, luotettavuus, tasapuolisuus, ymmärrettävyys, vuorovaikutteisuus ja palveluhenkisyys. Viraston viestintä on aktiivista, oikea-aikaista ja kieleltään selkeää. Viestinnässä otetaan huomioon eri kieliryhmät ja saavutettavuus.

Verkkosivuilla tiedotetaan ratkaisusta ja annetaan ohjeita kantelun tekemistä suunnitteleville. Viestintään kuuluu myös toimittajien tiedusteluihin vastaaminen ja muu mediatyö.

Työyhteisöviestinnällä kehitetään avointa ja keskinäiseen luottamukseen perustuvaa keskustelukulttuuria sekä lisätään henkilöstön omaa vastuuta viraston kehittämistä. Tehokas työyhteisöviestintä edellyttää asianmukaisia työvälineitä ja niiden käytön hallintaa.

4.2.4 Virasto- ja toimistopalvelut

Virasto- ja toimistopalveluhenkilöstö hoitaa osaltaan viraston asiakaspalvelutehtäviä. Tehtävissä keskitytään viraston turvallisuus- ja valmiuskysymyksiin sekä asiakirjojen käsittelyyn liittyviin tehtäviin. Näitä tehtäviä monipuolistamalla helpotetaan viraston sijaisuusjärjestelyjä ja lisätään henkilöstön toimenkuvien mielekkyyttä. Mahdollisuuksia valtioneuvoston virastopalvelujen hyödyntämiseen omien virastopalvelujen tukena selvitetään.

5 Kehittämishankkeet

Viraston keskeisimmät kehittämishankkeet suunnittelukaudella ovat:

Viraston laillisuusvalvontastrategian valmistelua ja ylläpitämistä jatketaan oikeuskanslerin toiminnan vaikuttavuuden varmistamiseksi. Vaikuttavuus varmistetaan käyttämällä ja yhdistelemällä oikeuskanslerin eri toimintamuotoja (valtioneuvostovalvonta, kanteluiden käsittely, tarkastustoiminta, omat aloitteet ja asianajajavalvonta) tarkoituksenmukaisella tavalla.

Valtioneuvostovalvonnan ja yleisen viranomaisvalvonnan yhteensovittaminen sekä sitä tukevan työnjohdon kehittäminen.

Oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävienjakoa koskevan lakihankkeen jatkovalmisteluun osallistuminen sekä työnjaon muutoksiin varautuminen ja yhteistyön kehittäminen oikeusasiamiehen kanssa.

Valmistellaan viraston tuomioistuinvalvontastrategia ottaen huomioon perustuslain 108 §:ssä ja 110 §:ssä oikeuskanslerille osoitetut tehtävät sekä tuomioistuinten riippumaton asema (PL 3 §) ja ylimpien tuomioistuinten valvontatehtävä oman toimialansa lainkäytössä (PL 99 §). Tuomioistuinten valvontastrategian keskeisiä lähtökohtia on oikeusvaltion toteutuminen ja ylimmän laillisuusvalvonnan mahdollisuudet ja tehtävät osaltaan turvata tuomiovallan riippumatonta käyttöä ja tuomioistuinten toimintaedellytyksiä.

Valmistellaan virastolle kokonaisvaltainen viestintästrategia, joka tukee viraston laillisuusvalvontastrategian toimeenpanoa ja tavoitteiden saavuttamista.

Jatketaan ennakkollisen säädösvalvonnan kehittämistä yhteistyössä lainvalmistelun sidosryhmien kanssa.

II OIKEUSKANSLERINVIRASTON TULOSSUUNNITELMA VUODELLE 2020

1 Ratkaisutoiminnan tulostavoitteet

1.1 Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston virkatoimien lainmukaisuuden valvonta

Esittelylistat valtioneuvoston yleisistuntoon ja esittelyyn tasavallan presidentille tarkastetaan valtioneuvoston päätöksentekomenettelyn aikataulutuksen mukaisesti. Tarkastusten tuloksia seurataan systemaattisesti.

Lista-asioihin liittyvät kanteluasiat pyritään ratkaisemaan samanaikaisesti listatarkastuksen kanssa.

Tieto- ja lausuntopyyntöihin vastataan joutuisasti.

Säädösehdotusten ennakkotarkastukset pyritään tekemään hyvissä ajoin ennen ehdotusten esittelyä valtioneuvoston yleisistunnossa ja kohdentamaan oikeuskanslerin laillisuusvalvonnan tavoitteiden kannalta olennaisimpiin esityksiin. Ennakkotarkastukset ja niitä edeltävä laillisuusvalvonnallisten lausuntojen antaminen kohdennetaan oikeusjärjestyksen johdonmukaisuutta sekä perus- ja ihmisoikeuksien tasapainoista toteutumista mahdollisimman vaikuttavasti palvelevalla tavalla olennaisimpiin asioihin. Ennakollinen säädösvalvonta tuottaa tietoa julkista tehtävää hoitavien laillisuusvalvontaan ja julkista tehtävää hoitavien laillisuusvalvonnasta saatavaa tietoa hyödynnetään ennakkollisessa säädösvalvonnassa ja muussa valtioneuvoston ja tasavallan presidentin virkatoimien laillisuusvalvonnassa.

Päätöksenteon valvonta

	2020 arvio
valtioneuvoston yleisistunnot	55
tasavallan presidentin esittelyt	25
tarkastetut esittelylistat	1 800

Lainvalmistelun valvonta

	2020 arvio
lausunnot ministeriöille	90
ennakkotarkastukset	50
kuulemiset eduskunnassa	30

1.2 Julkista tehtävää hoitavien toiminnan valvonta

Laillisuusvalvontaresurssien tarkoituksenmukaisesta kohdentamisesta ja kanteluasioiden käsittelyn joutuisuudesta huolehditaan muun ohella hyödyntämällä valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain suoma laillisuusvalvonnallista liikkumavaraa. Kanteluiden käsittelystä vapautuvaa

työpanosta suunnataan omien aloitteiden ja tarkastusten lisäämiseen. Päätökset siitä, että kanteluasiat eivät edellytä selvittämistoimia, tehdään viivytyksettä, viimeistään kolmen kuukauden kuluessa asioiden vireille tulosta. Selvittämistoimia edellyttävät kanteluasiat ratkaistaan joutuisasti. Kanteluasiat ratkaistaan vuoden kuluessa niiden vireille tulosta, ellei asian käsittelyyn viivymiseen ole erityistä hyväksyttävää syytä.

Omina aloitteina käsiteltäviksi otettavien kysymysten havaitsemiseksi toteutetaan mediaseuranta.

Tarkastustoiminta on suunnitelmallista ja teemoitettua. Se täydentää ja palvelee yhtenä työvälineenä muuta laillisuusvalvontaa mukaan lukien ennakkollinen säädösvalvonta. Eduskunnan oikeusasiamiehen ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian kanssa tehdään tarkastustoiminnan ja omien aloitteiden päällekkäisyyksien välttämiseksi yhteistyötä.

Rangaistustuomioiden tarkastamista koskevat asiat käsitellään joutuisasti siten, että tuomiot tarkastetaan puolessa vuodessa niiden antamispäivästä ja että tutkittavaksi otetun asian käsittely ei oikeuskanslerinvirastosta riippuvista syistä kestä yli vuotta asian vireille tulosta. Tuomarien ja syyttäjien virkarikosasiat käsitellään viivytyksettä. Näiden asioiden käsittelyyn pyritään myös yhdistämään oikeuskanslerin valvontatoimivaltaan kuuluvien asianajajien, julkistan oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toiminnan valvonta.

Kanteluasiat

	2020 arvio
saapuneet	2 200
ratkaistut	2 200

Omat aloitteet ja tarkastukset

	2020 arvio
aloitteet	30
tarkastukset ja valvontakäynnit	35
rangaistustuomioiden tarkastus	6 000

1.3 Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toiminnan valvonta

Jos asianajajan, julkisen oikeusavustajan tai luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan toiminnasta kannellaan suoraan oikeuskanslerille, muut kuin selvästi perusteettomat kantelut siirretään viivytyksettä, viimeistään kolmen kuukauden kuluessa asioiden vireille tulosta, Suomen Asianajajaliiton yhteydessä toimivan valvontalautakunnan käsiteltäviksi.

Suomen Asianajajaliiton yhteydessä toimivan valvontalautakunnan valvonta-asioissa tekemät päätökset tarkastetaan joutuisasti niin, että tarvittaessa ehditään valittaa päätöksestä sille säädetyn määräajan kuluessa.

Jos asianajajan, julkisen oikeusavustajan tai luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan toiminnasta kannellaan oikeuskanslerille sen jälkeen, kun Suomen Asianajajaliiton yhteydessä toimiva valvontalautakunta on jo ratkaissut asian, kantelu pyritään ratkaisemaan samanaikaisesti valvontalautakunnan päätösten tarkastamisen kanssa.

Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonta

	2020 arvio
saapuneet	800
tutkitut	800

1.4 Oikeuskanslerin kertomus

Oikeuskanslerin kertomuksen kehittämistä jatketaan kiinnittämällä erityistä huomiota teemoitukseen ja analyyseihin sekä kertomuksessa julkaistavien ratkaisuselosteiden laatuun. Lisäksi kehitetään kertomuksen visuaalisuutta ja luettavuutta sekä kertomuksessa käytettävää infografiikkaa.

2 Ratkaisutoiminnan tuen tulostavoitteet

2.1 Yleishallinto

Viraston toiminta- ja työkuultuuria kehitetään yhteistyössä koko henkilöstön kanssa.

Viraston omassa toiminnassa otetaan huomioon kestävä kehityksen periaatteet. Virastossa aloitetaan toimet hiilijalanjäljen pienentämiseksi päivittäisessä toiminnassa.

Viraston työskentelytapoja (muun muassa etätyö, puhelinpäivystys ja rajoitetut neuvontapalveluajat) arvioidaan ja kehitetään viraston strategiatyön yhteydessä. Viraston sisäisen työskentelyn avoimuutta ja vuorovaikutteisuutta edistetään muun muassa strategiatyöhön liittyvillä työpajoilla ja yhteisellä suunnittelulla.

Viraston sisäinen toiminnallinen ohjeistus päivitetään.

Henkilöstöä ja esimiehiä tuetaan uusien tietojärjestelmien ja mobiilisovellusten käyttöönotoissa sekä toimintatapamuutoksissa.

2.2 Henkilöstö- ja taloushallinto

Henkilöstöhallinto

Uudistetaan tulos- ja kehityskeskustelukäytänteitä.

Toiminta- ja taloussuunnitelma sekä tulossuunnitelma muodostavat perustan henkilökohtaisille kehityskeskusteluille. Osana kehityskeskusteluja kartoitetaan osaamisen kehittämisen tarpeita, jotta voidaan tukea toimintaympäristön muutoksessa ja työlle asetetuista tavoitteista selviämistä.

Henkilöstö- ja taloushallinnon Osaava-sovelluksen hyödyntämistä toiminnan tukemisessa selvitetään.

Viraston palvelukseen tuleva henkilöstö perehdytetään työtehtäviin ja työyhteisöön suunnitelmallisesti. Kokemusperäisen tiedon siirtäminen palvelussuhteen keskeytys- ja päättymistilanteissa varmistetaan henkilöstöstrategiassa linjatuin keinoin.

Työn ja yksityiselämän yhteensovittamista työuran eri vaiheissa ja erilaisissa elämäntilanteissa tuetaan. Mahdollistetaan säännöllinen etättyö.

Taloushallinto

Virkamatkustusta helpotetaan maksamisratkaisulla ja mobiilisovelluksilla.

Kilpailutetaan matkatoimistopalvelut yhdessä valtioneuvoston kanslian kanssa.

Hyödynnetään Handi-järjestelmän mahdollistamia uusia ”tilauksesta maksuun” -prosesseja tehokkaasti.

2.3 Tietohallinto

Kirjaamo- ja arkistotoiminnot

Varmistetaan, että viraston tietoturvallisuus täyttää asiakirjahallinnon osalta uuden tiedonhallintalainsäädännön vaatimukset.

Asianhallintajärjestelmän kirjausten yhdenmukaisuudesta huolehditaan.

Sisäisten hallintoasioiden käsittelyä asianhallintajärjestelmässä yhdenmukaistetaan.

Tietojärjestelmät

Osallistutaan valtioneuvoston yhteisen asianhallintajärjestelmän (Vahva) käyttöönottoprojektiin ja otetaan Vahva käyttöön projektin aikataulun mukaisesti keväällä 2020. Tässä yhteydessä selvitetään tarvittavat toimintatapamuutokset (asioiden kierto, sähköinen allekirjoitus ja sähköinen arkistointi) ja huolehditaan tarpeellisesta henkilöstön koulutuksesta.

Huolehditaan siitä, että henkilöstöllä on käytettävissään ajantasaiset ja toimivat päätelaitteet ja ohjelmistot. Mahdolliset ongelmatilanteet tietojärjestelmissä ja tietoliikenteessä ratkotaan ripeästi yhteistyössä Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorin kanssa.

Varmistetaan, että viraston tietoturvallisuus täyttää tietojärjestelmien käytön osalta uuden tiedonhallintalainsäädännön vaatimukset.

Tietopalvelut

Selvitetään Suomi.fi –portaalin käyttömahdollisuuksia viraston toiminnassa.

Sähköisten tietolähteiden käyttöä edistetään. Sähköisten ja perinteisten tietolähteiden päällekkäisyyttä vähennetään käyttäjiä kuullen. Selvitetään mahdollisuuksia tukeutua nykyistä laajemmin valtioneuvoston yhteisiin tietopalveluihin.

Viestintä

Kehitetään viraston viestintää laadittavan viestintästrategian mukaisesti.

2.4 Virasto- ja toimistopalvelut

Virasto- ja toimistopalveluhenkilöstö avustaa viraston muuta henkilöstöä joustavasti ja laaja-alaisesti. Selvitetään mahdollisuuksia hyödyntää valtioneuvoston yhteisiä virastopalveluja omien virastopalvelujen tukena.

Irtaimiston hallintaa kehitetään.

III OIKEUSKANSLERINVIRASTON TOIMINTAEDELLYTYKSET

1 Lainsäädäntö

Oikeuskanslerista ja oikeuskanslerinvirastosta säädetään perustuslain 69 §:ssä, valtioneuvostosta annetun lain 1 §:n 2 momentissa, valtioneuvoston oikeuskanslerista annetussa laissa, oikeuskanslerinvirastosta annetussa valtioneuvoston asetuksessa ja oikeuskanslerinviraston työjärjestyksessä.

Valtioneuvostosta annetun lain 1 §:n mukaan valtioneuvostossa on säännöksessä nimetyt 12 ministeriötä ja valtioneuvoston yhteydessä on oikeuskanslerinvirasto.

Valtioneuvoston kansliasta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n (134/2015) 16 kohdan mukaan oikeuskanslerinviraston taloushallinto kuuluu valtioneuvoston kanslian tehtäviin. Oikeuskanslerinvirasto kuuluu valtioneuvoston kanslian kirjanpitoyksikköön, mutta hoitaa osaltaan itse kirjanpitoyksikölle kuuluvia tehtäviä, niiltä osin kuin niitä ei hoideta valtioneuvoston kansliassa tai Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksessa (Palkeissa). Oikeuskanslerinvirastossa noudatetaan soveltuvin osin valtioneuvoston kanslian taloussääntöä, joka sisältää myös erillisiä oikeuskanslerinvirastoa koskevia määräyksiä.

Oikeusministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n (106/2015) 16 kohdan mukaan oikeuskanslerinvirasto lukuun ottamatta sen taloushallintoa kuuluu oikeusministeriön tehtäviin. Valtioneuvoston yleisistunnossa ja esittelyssä tasavallan presidentille käsiteltävät oikeuskanslerinvirastoa koskevat säädös- ja henkilöstöasiat esitellään oikeusministeriöstä. Oikeuskanslerinvirasto ei ole oikeusministeriön hallinnonalalla toimiva oikeusministeriön alainen virasto, vaan valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 12 §:n mukaan valtioneuvostossa oleva oma yksikkönsä.¹

Oikeuskanslerin ja oikeuskanslerinviraston tehtäviä koskevaa lainsäädäntöä on selostettu edellä kohdassa I 1.

2 Organisaatio

2.1 Hallinnollinen johtaminen

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 12 §:n 1 momentin mukaan oikeuskansleri johtaa oikeuskanslerinvirastoa. Oikeuskanslerinviraston työjärjestyksen 9 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan kansliapäällikkö johtaa oikeuskanslerinviraston sisäistä toimintaa sekä huolehtii sen tuloksellisuudesta ja kehittämisestä.

Oikeuskanslerinvirastosta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerinvirastossa on valtioneuvostoasiain osasto, oikeusvalvontaosasto ja hallintoyksikkö. Oikeuskanslerinviraston työjärjestyksen 4 §:n mukaan valtioneuvostoasiain osastossa käsitellään

valtioneuvoston valvontaa koskevat asiat, valtioneuvoston valvontaan liittyvät kanteluasiat sekä asianajajien ja julkisten oikeusavustajien valvontaa koskevat asiat. Työjärjestyksen 5 §:n mukaan oikeusvalvontaosastossa käsitellään oikeuskanslerille tehdyt kantelut sekä tuomioistuinten valvontaa ja muuta laillisuusvalvontaa koskevat asiat, jolleivät ne kuulu valtioneuvostoasiain osaston käsiteltäviin, tuomioistuinlaitoksen virkamiehiä koskevat virkasyyteasiat, rangaistustuomioiden tarkastaminen sekä ylimääräistä muutoksenhakua koskevat asiat. Työjärjestyksen 6 §:n mukaan hallintoyksikössä käsitellään viraston sisäistä hallintoa ja taloutta koskevat asiat, henkilöstökoulutusta koskevat asiat, oikeuskanslerin kertomuksen toimittaminen sekä tiedotusta koskevat asiat.

Oikeuskanslerinviraston työjärjestyksen 10 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan osastopäällikön tehtävänä on johtaa ja kehittää osaston toimintaa sekä vastata sen toiminnan tuloksellisuudesta. Työjärjestyksen 9 §:n 2 momentin mukaan kansliapäällikkö toimii hallintoyksikön päällikkönä.

2.2 Toiminnallinen ohjaaminen

Oikeuskansleri, apulaisoikeuskansleri ja apulaisoikeuskanslerin sijainen ovat ratkaisutoiminnassaan itsenäisiä. Oikeuskanslerinviraston työjärjestyksen 2, 4 ja 6 §:n nojalla oikeuskansleri ratkaisee pääasiassa viraston valtioneuvostoasiain osastolta esiteltäviä asioita ja apulaisoikeuskansleri pääasiassa oikeusvalvontaosastolta esiteltäviä asioita.

Yksittäistä asiaa koskevan ratkaisun valmistelu tapahtuu ratkaisijan ja esittelijän välisessä vuorovaikutuksessa. Ratkaisujen valmistelua ja ratkaisutoiminnan yleisiä tavoitteita voidaan tukea yksittäistä asiaa yleisemmin virasto-, osasto- ja käsittelyryhmätasolla.

3 Henkilöstö

Virastossa on 34 vakinaista virkaa, joista kolme (informaatikko, ylivirastomestari, vahtimestari) on tällä hetkellä täyttämättä. Lisäksi vuosittain rekrytoidaan korkeakouluharjoittelijoita.

Viraston tehtäviä hoitava henkilöstö jakautuu nykytilassaan henkilöstöryhmittäin seuraavasti:

- johto 3 (oikeuskansleri, apulaisoikeuskansleri ja kansliapäällikkö)
- esimiehet 2 (2 esittelijäneuvosta, osastopäällikkönä)
- esittelijät 19 (4 esittelijäneuvosta, 10 vanhempaa oikeuskanslerinsihteeriä, 2 oikeuskanslerinsihteeriä, esittelijä ja 2 notaaria)
- asiantuntijat 3 (resurssihallinta-asiantuntija, tiedottaja ja johdon assistentti)
- virasto- ja toimistopalveluhenkilöstö 4 (kirjaaja, 2 toimistos sihteeriä ja virastomestari.)

Viraston henkilöstö jakautuu nykytilassaan yksiköittäin seuraavasti:

- johto 3
- valtioneuvostoasiain osasto 6
- oikeusvalvontaosasto 16
- hallintoyksikkö 6

Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonta-tehtävistä ei aiheudu ainakaan välitöntä lisähenkilöstön tarvetta. Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevien, mahdollisten lainsäädännön muutosten vaikutus valvontatehtävien määrään ja lisähenkilöstön tarpeeseen pystytään arvioimaan vasta pidemmän ajan kuluessa.

Syksyn 2019 kehyspääatöksessä on varauduttu uusiin osaamisvaatimuksiin ja ylimpien laillisuusvalvojen työnjaon laajentamisen vaikutuksiin vuodesta 2021 alkaen. Varautumista jatketaan siten, että kehyspääatöksen mukaiset määrärahat sisällytetään budjettiin keväällä osana vuoden 2021 talousarviovalmistelua.

4 Ulkoistetut tehtävät

Niitä oikeuskanslerinviraston henkilöstö- ja taloushallinnon tehtäviä, joita ei hoideta virastossa, hoitaa Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet. Tietojärjestelmiin liittyviä tehtäviä hoitaa Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori. Viraston palveluksesta Valtorin palvelukseen siirtynyt atk-suunnittelija on sijoitettuna viraston toimitiloihin. Viraston toimitilojen vuokraisäntänä ja siivouspalvelujen tuottajana toimii Senaatti-kiinteistöt. Työterveyshuolto-palvelut virasto ostaa yksityisiltä palveluntuottajilta.

5 Toimitilat

Virasto on toiminut Valtioneuvoston linnassa linnan ensimmäisen osan vuonna 1822 tapahtuneesta valmistumisesta lähtien. Viraston välitön yhteys valtioneuvoston istuntotiloihin sekä helppo saavutettavuus tasavallan presidentin kansliasta ja ministeriöistä on toiminnallisesti tärkeää.

Valtioneuvoston linnan suunniteltu perusparannus on siirtynyt. Uusimpien suunnitelmien mukaan se käynnistyy aikaisintaan vuonna 2022. Perusparannuksen yhteydessä pyritään korjaamaan toimitilojen lämpöolosuhteisiin, vetoisuuteen ja valaistukseen liittyvät ongelmat sekä toteuttamaan rakenteelliset turvajärjestelyt, joilla voidaan estää virastoon asioimaan saapuneen vieraan liikkuminen viraston tiloissa. Perusparannuksesta aiheutuvat vuokrankorotukset, väistötilaan siirtymisestä mahdollisesti aiheutuvat merkittävät kustannukset ja viraston kaluston uusiminen perusparannuksen yhteydessä tulee ottaa aikanaan huomioon viraston määräraha-kehysissä ja asianomaisen vuoden talousarviossa.

6 Kalusto

Viraston kalusto on tavanomaista toimistokalustoa. Taseeseen aktivoitua käyttöomaisuutta ei ole. Oikeuskanslerilla ja apulaisoikeuskanslerilla on valtioneuvoston autojen käyttöoikeus.

7 Tietojärjestelmät

Viraston toiminnan kannalta keskeisimmät tietojärjestelmät ovat Mahti-asianhallintajärjestelmä, Valtioneuvoston päätöksentekojärjestelmä (PTJ) sekä valtion yhteinen talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä (Kieku). Toimintaa tukevat laskujen ja asiakirjojen kierrätys- ja arkistointijärjestelmä Rondo (palkanlaskennan asiakirjat) sekä hankintojen ja tilausten käsittely- ja arkistointijärjestelmä Handi ja matkahallintajärjestelmä M2 Blue.

Oikeuskanslerinvirasto on mukana valtioneuvoston yhteisen asianhallintajärjestelmän hankinnassa (Vahva-hanke). Digitalisaatio ja Valtorin ICT-palveluiden hinnoittelu voivat johtaa uusiin määrärahatarpeisiin kehyskaudella.

8 Määrärahat

Virastolle myönnetyt määrärahat ovat valtion talousarviossa valtioneuvoston kanslian pääluokkaan 23 kuuluvan luvun 30. Oikeuskanslerinvirasto momentilla 01. Oikeuskanslerinviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v).

	A	B
2014	3717000	3612138
2015	3699000	3536252
2016	3631000	3368117
2017	3467000	3351340
2018	3436000	3442141
2019	3490000	
2020	3501000	
2021	3845000	
2022	3830000	
2023	3815000	

A = virastolle myönnetyt määrärahat (euroa)

2020: eduskunnan käsiteltävänä oleva talousarvioesitys

2020: tarkistettu kehys 7.10.2019

2021: tarkistettu kehys 7.10.2019

2022: tarkistettu kehys 7.10.2019

2023: tarkistettu kehys 7.10.2019

B = viraston käyttämät määrärahat (euroa)

Vuonna 2019 viraston käyttämien määrärahojen arvioidaan olevan noin 3,4 miljoonaa euroa.

Vuonna 2018 palkkausmenot muodostivat 79,8 % ja muut toimintamenot 20,2 % viraston kokonaismenoista.

	A	B
2014	883	878
2015	1060	600
2016	1025	536
2017	841	473
2018	1038	671

A = ratkaistujen kanteluasioiden ja vireille tulleiden omien aloitteiden keskimääräiset käsittelykustannukset (euroa/asia)

B = vuoden lopussa vireillä olleet asiat

Ratkaistujen kanteluasioiden ja vireille tulleiden omien aloitteiden keskimääräisiä käsittelykustannuksia laskettaessa on näiden asioiden käsittelykustannusten arvioitu muodostavan 60 % viraston kokonaiskustannuksista.